

ВИДАВНИЦТВО
РАНОК

Н. І. Царевська

НОВА ПРОГРАМА
ПОЧАТКОВА
ШКОЛА

ЧИТАЙКО

РОБОЧИЙ ЗОШИТ
з літературного читання
до підручника О. Я. Савченко

Тестові
завдання

Загадки,
ребуси,
кросворди

Завдання для
самоконтролю

Словник
термінів

Пам'ятки

4
клас

Безкоштовно*
додається

ПОМІЧНИК
ЮНОГО ЧИТАЧА

ЛІТЕРАТУРНЕ
ЧИТАННЯ

ІЗ СКАРБНИЦІ УСНОЇ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ

- 1 Прочитай у підручнику (с. 5) текст «Наші джерела».
- ◆ Підкресли поняття, що належать до усної народної творчості.
Казка, народна пісня, оповідання, міф, легенда, повість, прислів'я, вірш, розповідь, приказка, колядка.
 - ◆ Допиши речення.
Усна народна творчість дійшла до нашого часу завдяки

Народна мудрість заповідана нам

.....

ПОБУТОВІ КАЗКИ

- 2 Склади план переказу української народної казки «Мудра дівчина».

План

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.

ПРИТЧІ

- 3 Укажи послідовність дій у виготовленні хліба (за народною притчею «Без труда нема плода»).
- Виорати землю.
 - Змолотити жито.
 - Почекати, доки виросте, поспіє жито.
 - Замісити тісто.
 - Посіяти жито.
 - Вижати жито.
 - Напекти буханці.
 - Намолоти борошна.
- 4 Поясни значення вислову «Я тобі в пригоді стану». Запиши.
-
-

НАРОДНІ ЛЕГЕНДИ

- 5 Прочитай легенду «Хліб і золото». Зроби висновок. Розпочни прислів'я.

..... — усьому голова.

- 6 Упиши пропущені букви та прочитай у стовпчику слово. Що воно називає? Пригадай твір, присвячений цій назві. Розкажи про нього.

К	Р	А		И	В	А			
				О	Л	О	Д	А	
		С	М		Л	И	В	А	
		П	О		У	М'	Я	Н	А
К	О	З		Ч	К	А			

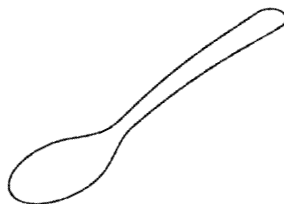
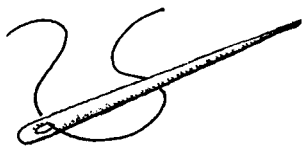
НАРОДНІ ПІСНІ

7 Заповни таблицю.

Назва твору	«Стоїть явір над водою»	«Котився віночок по полю»
Автор
Жанр
Що оспівується
Настрій твору

НАРОДНІ УСМІШКИ

8 Відгадай за малюнками назви прочитаних народних усмішок. Запиши, що висміюється в цих творах.

.....

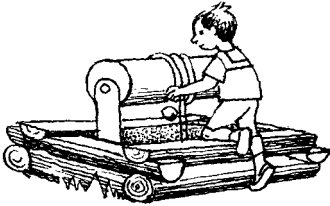
.....

Можна й жартувати, аби діло знати.

ПРИСЛІВ'Я ТА ПРИКАЗКИ

- 9 Знайди на с. 20–21 підручника прислів'я, яким відповідають подані малюнки. Розкажи, що схвалюється, а що засуджується в цих прислів'ях. Запиши прислів'я під відповідним малюнком.

Краще синиця в руках,
як журавель у небі

.....

.....

.....

СКОРОМОВКИ

- 10 Знайди на с. 21 підручника три скоромовки за першими буквами їхніх слів. Потренуйся вимовляти їх якнайшвидше. Уснпнп; Уннпр; Ундкнп.

ЗАГАДКИ

- 11 Відгадай загадки на с. 22 підручника. Упорядкуй букви й запиши слова-відгадки.

1. А К І М Н Ь
2. К А Д У М
3. Ц Ь С Я М І І Р І З О
4. Ч І Н

5. МУНАТ І СЕЦНО
6. ПАСУТКА
7. СКАВКАБЛИ
8. РІТЕВ
9. ЩОД
10. ПЛЯКАРТО

12 Прочитай загадки. Запиши відгадки.

З небокраю, з-за діброви
Вийшли кралі чорноброві,
Принесли водиці жбан,
Полили широкий лан.

Він і гріє, і пече
І як зайчик, грається,
Схочеш взять його — втече
І мерщій сховається.

13 Прочитай у підручнику (с. 22) вірш Галини Кирпи «Мова моя». Познач рядки із цього твору.

- Мова моя — мов ластівка.
- Мова, наче пташка світанкова.
- Мова — як сонце ясне.
- Мова моя — немов Берегиня.
- Мова моя — то чиста криниця.
- Мова моя — мов дівчинка у віночку.
- Мова — то предків надбання.

Перевір себе

Познач правильну відповідь.

- 1 Коли розумницю Марусю (з української казки «Мудра дівчина») прицькували собаками, вона випустила їм...

- цапа
 зайця
 горобця

- 2 Короткі влучні образні вислови, у яких передано життєвий досвід народу, називають...

- народними усмішками
 скоромовками
 прислів'ями

- 3 Твір «Стоїть явір над водою» є...

- притчею
 легендою
 народною піснею

- 4 Укажи, з якого твору ці слова.

Добро, зроблене комусь, повертається сторицею.

- «У пригоді»
 «Без труда нема плода»
 «Хліб і золото»

- 5 Допиши речення.

Жартівливі вислови, складені зі слів, важких для швидкого читання, називають або

, а ще — .

ЩО БУЛО НА ПОЧАТКУ СВІТУ...

- 1 Перекажи єгипетські міфи про створення світу за поданими опорними словами.

Сонце

океан

Всесвіт

яйце

пагорб

лотос

птах

боги

дитя

- 2 Запиши стислі відомості. Заповни таблицю.

Назва твору	«Міфи про створення світу та людей»
Автор	
Жанр	
Головна думка

- ◆ Поділи текст на частини. До кожної добери назву.

.....

.....

.....

- 3 Прочитай давньогрецький міф «Дедал та Ікар». Познач рядки слів, що найповніше розкривають його зміст.

Афіни, Дедал, смерть Талоса, вигнання, острів Крит, раб, чайки, крила, насторога, батько із сином у небі, нещастя, острів Ікарія.

Дедал і Талос, у гостях у царя Міноса, одруження, радість польоту, найближчий берег.

4 Установи порядок слів у тексті української обрядової пісні «Як ще не було початку світа...»

пісок

камінь

море

звізди

земляця

сонце

місяць

зоря

5 Допиши речення за змістом міфу «Гнів Перуна». Прочитай по вертикалі назву птахів, про виникнення яких розповідає цей текст.

Правнук Слави й Гука

Л

Потай за Мисливцем
на полювання пішла його

А

Жінкам було заборонено
заходити в Перунів

С

Найкращий стрілець з лука
жив на березі річки

Т

На галявину вийшов великий,
як гора, страшний

І

Мисливець пішов на полю-
вання у володіння

В

Почувся відчайдушний жіночий

К

«Ми колись теж були...»

И

Перевір себе

Познач правильну відповідь.

- 1 Стародавню оповідь про виникнення світу, богів, фантастичних істот, людей, чудеса називають...
 - казкою
 - міфом
 - легендою

- 2 Творцем світу єгиптяни вважали...
 - бога Нуна
 - бога-Сонця
 - птаха «великий Гоготун»

- 3 Утіленням одвічної мрії людства про крила став...
 - Дедал
 - Мінос
 - Ікар

- 4 Бог Перун перетворив Мисливця та його жінку на ластівок, тому ...
 - що вони порушили закон бога
 - що вони вірно кохали одне одного
 - що вони любили полювання

- 5 Міф — це...
 - оповідання про сучасне
 - оповідання про минуле
 - оповідання про майбутнє

СТОРІНКАМИ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

- 1 Допиши речення словами з тексту Олександра Олеся «Наші предки — слов'яни». Перекажи зміст твору за цим планом.

План

1. Нашими предками є
2. Де наші прадіди?
3. Хто керував?
4. Як слов'янські племена захищалися від
.....?

- 2 Перекажи твір Олександра Олеся «Ярослав Мудрий». Запиши план.

План

.....

.....

.....

.....

.....

- 3 Прочитай слова з тексту Івана Крип'якевича «Книги за княжих часів». Про які події з минулого нашої країни вони нагадують? Розкажи.

КНЯЗІ ПИСАР КНИГА МОНАХ

- 4 Запиши опорні слова для переказу тексту про заснування міста Чернігова.

.....

.....

5 Укажи послідовність рядків у вірші Марії Хоросницької «Звідки в міста назва — Львів».

- в міста назва — Львів
- Галицький Данило
- княжа слава
- народився в князя син!
- імення сина
- сумував князь

6 Прочитай оповідання Марії Пригари «Козак Голота». Склади до нього план.

План

.....

.....

.....

.....

◆ Упиши пропущені слова.

..... побіжить за конем, мов собака на припоні!

..... звалився, мов косою підтятий.

У очі, мов у шулік...

А там — не в тім'я битий: щось та прирозуміє!

Та не так сталося, як !

Схопився, мов опечений.

..... заорав з розгону носом землю.

Була б тобі, вражий сину, з розлука!

..... каменем упав з гори.

- 7 Прочитай «зіпсовані» прислів'я. Виправ помилки.
- Козацькому роду немає броду.
 - Який рід — такий заповіт.
- 8 Прочитай твір на с. 50 підручника. Заповни таблицю.

Назва твору	«Козацький дуб»
Автор	
Жанр	
Головний герой	
Час дії	
Місце дії	
Головна думка

- ◆ Підкресли «зайві» слова.

Височіє, вріс, не визнає, великий, стоятиме, посадили, ламається.

- 9 Прочитай оповідання Івана Боднарчука «На новій землі». Заповни таблицю.

Рядки з тексту	Почуття героїв твору	Якому кольору відповідають почуття героїв твору
«Пустились ми в дорогу, в незнаний світ»
«Море немов сказилось: кидало кораблем, мов тріскою»

Рядки з тексту	Почуття героїв твору	Якому кольору відповідають почуття героїв твору
«Радійте й моліться, що врешті ступимо на сушу...»
«Посідали ми на скриню, ... та й плачемо»
«Тут ще буде колись місто — у кожній хаті світло й вода»
«Як будете працювати, то будете й мати»

◆ Випиши з тексту порівняння.

.....
.....

10 Прочитай спогади Тамари Коломієць «Ялинка мого дитинства». Поділи текст на частини, склади й запиши план.

.....
.....
.....
.....

◆ Випиши опорні слова. Перекажи за ними текст.

.....
.....

- 11 Прочитай у підручнику (с. 56) текст «Як давно в Україні з'явився жовто-блакитний прапор?». Допиши речення.

Жовто-блакитне знамено — це національний символ нашої

Захопити стяг ворога — означало отримати

Блакитна барва пов'язана з небом,

Золото символізує

- 12 Упізнай твір за опорними словами. Запиши його назву.

Опорні слова	Твір
Слова, мелодія, клич, клятва, заповідь, світло
Небеса, лани, жнива, синява, жито

- ◆ За змістом цих творів напиши статтю в газету.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Перевір себе

Познач правильну відповідь.

- 1 Автором твору «Наші предки — слов'яни» є...
 Олександр Олесь
 Іван Крип'якевич
 Дмитро Білоус
- 2 Ярослав Мудрий був...
 царем князем королем
- 3 У тексті «Книги за княжих часів» ідеться про...
 князя Данила Галицького
 князя Чорного
 монаха Нестора Літописця
- 4 Дядько Андрій (з оповідання «На новій землі») розповідав про життя своєї родини...
 в Європі
 в Україні
 в Америці
- 5 Запиши імена та прізвища двох письменників і назви їхніх творів, які тобі найбільше сподобалися у цьому розділі.

1.
.....
.....

2.
.....
.....

ЯК НЕ ЛЮБИТЬ ТОЙ КРАЙ...

1 Заповни таблицю та порівняй твори.

Назва твору	«Як не любить той край...»	«Усе моє, все зветься Україна»
Автор		
Жанр		
Головна думка
Ставлення автора до зображеного
Мій висновок	

2 Укажи послідовність подій у творі Василя Сухомлинського «Восени пахне яблуками».

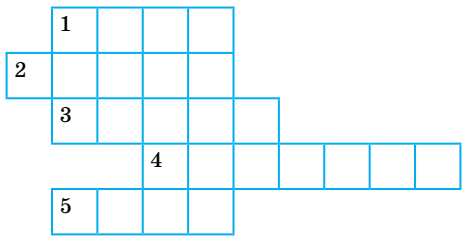
- Спалахнула зірка.
- Обліпили яблуко джмелі.
- Зайшло сонце.
- Цвіркун замовк.
- Місяць вплив на небо.
- Пролетів сполоханий птах.

- 3 Поміркуй і напиши, чому свою картину художниця Катерина Білокур назвала «Богданівські яблука». Запропонуй власний заголовок і поясни його.

- 4 Упиши в клітинки відповіді на запитання. Виділи кольором слова по вертикалі.

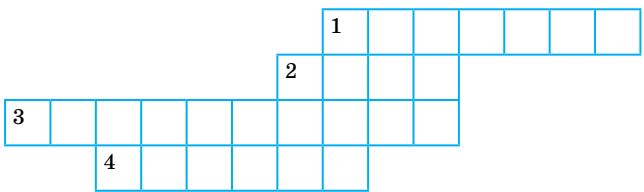
Літній ранок

1. Що вкривається позолотою й блиском?
2. Що здіймається над рікою?
3. Що прикрашає ранковий пейзаж?
4. У заростях якої рослини пташки переходять вночі?
5. Що виблискує росянинами краплинами?

Літній день

1. Де повилась річечка?
2. Що розкинулось над усім?
3. Яка пташка співає?
4. Що горить на сонці зеленою барвою?

5 Прочитай текст. Упиши пропущені слова.

Для українців рослина є символом Батьківщини. Вважається, що вона забезпечує добробут родини. Жмутик цієї травички брали із собою, коли їхали на чужину,— як згадку про рідний край. В Україні навіть є села, названі Чебрецями. Ця рослина (.....) дає нам змогу дізнатися про минуле українського народу.

◆ Допиши речення.

Про особливості цієї степової рослини розповідає нам Надія Кир'ян у тексті

◆ Вибери й познач прислів'я, що відповідають змісту твору.

- Кожному мила своя сторона.
- Людина без Вітчизни, як соловей без пісні.
- Хто рідну оселю свою забуває, той долі щасливої не має.
- Нашого цвіту по всьому світу.

6 Склади план і підготуйся до переказу оповідання Григора Тютюнника «Ласочка».

План

.....

.....

.....

.....

.....

7 З'єднай частини прислів'їв.

Як дбаєш —

Щоб рибку з'їсти,

Не спитавши броду,

не лізь у воду.

так і маєш.

треба у воду лізти.

8 Прочитай текст Тетяни Кара-Васильєвої «Співуча глина». З'єднай назву гончарного виробу з його описом і зображенням.

Вид глиняного посуду великого розміру у формі напівкулі, із широким отвором.

Глиняна посудина, злегка розширена в нижній частині.

Посудина для рідини, переважно дерев'яна, з двома днищами й опуклими стінами.

Плоска посудина для води або іншої рідини, різновид фляги.

Посудина у вигляді широкої чашки, у якій звичайно подають страву до столу.

куманець

глечик

макітра

миска

барильце

9 Прочитай. Підкресли назви українських річок.

Тіса, Черемош, Урал, Південний Буг, Стир, Волга, Одра, Прут, Латориця, Дністер, Уж, Стрий, Ельба, Сіверський Донець, Дон, Лада, Дніпро, Десна, Ворскла.

10 Прочитай твір Василя Сухомлинського «Не забувай про джерело». Добери ознаки до слова **ставок** залежно від часу подій.

1. У старовинному козацькому селі:

2. Коли селяни забули старий звичай:

3. У пізніші часи:

◆ Поміркуй, чи можна відродити ставок. Придумай продовження твору. Розкажи.

11 Заповни таблицю.

Назва твору	«Летючий корабель»
Автор	
Жанр	
Головна думка

◆ Допиши речення.

Навколо Сонця, мов корабель, пливе

Матроси цього корабля —

Нашими сусідами на цьому «кораблі» є

На Землі материків.

Охоронцями цього «корабля» мають бути

.....

Перевір себе

Познач правильну відповідь.

- 1 З якого твору ці слова?
Така краса, висока і нетлінна, що хоч спинись і з Богом говори...

- «Як не любить той край...»
 «Усе моє, все зветься Україна»
 «Восени пахне яблуками»

- 2 У вірші Олександра Олеся описується степ...

- восени
 узимку
 у різні пори року

- 3 Яка квітка, за словами письменниці, «народжується не на землі, а в душі людини»?

- мальва
 тюльпан
 евшан

- 4 Лисиця, лисеня, Арсен — дійові особи твору...

- «Співуча глина»
 «Я хочу на озеро Світязь...»
 «Ласочка»

- 5 У реченні «Напившись води, не забувайте про..., з якого вона витікає» пропущено слово...

- ставок
 джерело
 море

ВИДАТНІ УКРАЇНСЬКІ ПИСЬМЕННИКИ

1 «Збери» й запиши слова з тексту «Тарас Шевченко».

твор

Коб

вальники

відник

ет

чість

жит

запо

зей

тя

зар

шану

му

по

2 Склади план оповідання Тараса Шевченка «Про себе».

План

3 Випиши з вірша Тараса Шевченка «Вітер віє-повіває...» опорні слова. Вивчи вірш напам'ять.

4 Добери заголовок до вірша Тараса Шевченка «Вітер з гаєм розмовляє...». Поясни свій вибір.

5 Намалюй словесний пейзаж до вірша Тараса Шевченка «Реветя стогне Дніпр широкий...». Які почуття викликала в тебе змальована картина?

◆ До кожної строфи добери й запиши заголовок.

1.
2.
3.

6 Прочитай твір Романа Завадовича «Поет-Каменярь». Перевір правильність тверджень. Виправ помилки.

Івась народився в селі Нагуєвичі, у родині сільсько-го лікаря.

Хлопчик був розумним і кмітливим.

У школі Івась учився не дуже пильно й завзято.

Івасик рано залишився без батьків.

Згодом Франко взяв собі нове ім'я — Тарас.

Вищу освіту Іван Франко здобув у Львівському університеті.

Іван Франко був поетом, ученим, перекладачем і громадським діячем.

Письменник невтомно боровся за кращу долю свого народу.

Батьки назвали Івана Франка Каменярем.

7 Заповни таблицю.

Назва твору	«Дивувалась зима...»
Автор	
Жанр	
Позитивні герої, риси їхніх характерів
Негативні герої, риси їхніх характерів
Головна думка

8 Упиши в клітинки слова з вірша Івана Франка «Дрімають села...».

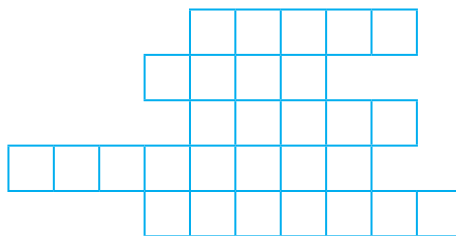
Гнуться ...

Дрімають ...

Сяє ...

В'ється ...

В повітрі потягає ...

9 Виконай завдання до казки Івана Франка «Лисичка-кума».

◆ Поділи текст на частини й до кожної добери заголовок.

.....

.....

.....

◆ Заповни таблицю.

У казці схвалюється	У казці засуджується
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

◆ З'єднай стрілочками частини висловів. Поясни їхні значення. Кого з героїв казки вони стосуються?

Бреше,

й на думку не спало.

Хитрий,

як шовком шиє.

А мені

як лис.

◆ Що б ти порадив вовкові? Запиши.

10 Прочитай уривок із повісті Миколи Олійника «Леся». Пригадай, за яких обставин згадується в тексті кожне із цих слів. Розкажи, про що там ідеться.

кабінет

портрети

Петро Антонович

книжки

вечори

Ольга Петрівна

садок

леся

мисливські пригоди

- 11 За змістом вірша Лесі Українки «Конвалія» склади казку. Розкажи її. Продовж висловлювання. Запиши.

Квіти прикрашають наше життя, дарують нам радість. Тож нехай

.....

.....

.....

.....

.....

- 12 Заповни таблицю.

Назва твору	«Давня весна»
Автор	
Жанр	
Головна думка

- ◆ Випиши з вірша слова, що передають:

а) барви весни:

.....

б) прикмети весни:

.....

- ◆ Запиши, як змінювалися почуття героїні вірша.
-
-
-
-

13 Прочитай казку Лесі Українки «Біда навчить». Виконай завдання до тексту.

- ◆ Добери й запиши заголовок до кожної частини казки. Дай відповіді на запитання та виконай завдання.

I частина

Хто був дурненьким?

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Горобчик був старим чи молодим?

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Що горобчики знайшли на смітничку?

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Хто дякував горобчикам за те, що вони дурні?

--	--	--	--	--	--	--	--

Як називається місце, де живе курка з курчатами?

--	--	--	--	--	--	--	--

- ◆ Склади кросворд із цими словами-відповідями.

II частина

- ◆ З'єднай лініями частини висловлювань. Покажи стрілочками, кому з птахів вони належать.

«Поки біди
не знатимеш,

«Тікай-но ти,

«Я до того розуму
не дуже,

«От не мала б
роботи,

«Не на те я мудра,

«Без розуму легше
в світі жити

поки живий!»

Бог з ним!»

то й розуму
не матимеш».

щоб дурнів
розуму навчати!»

та таки
й веселіше!»

чужих дітей
розуму вчити!»

Крук

Бузько

Гава

Зозуля

Сорока

Сова

III частина

- ◆ Визнач риси характеру головного героя казки й заповни таблицю.

Достоїнства	Вади
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

◆ «Збери» розсипані слова.

да	літеч	бі	пір'	дечко
ячко	кло	тер	сні	пташ
жок	ві	піт	ко	ки
				гніз

14 Виконай завдання до віршів Павла Тичини за зразком.

Де не глянь — колоски	Хор лісових дзвіночків
З краю ліски.	Гей, простори які!
Лісові Дзвіночки.	Любим сонце.
Любо-мило землі.	Ліски, ніби дим.
Сни розкішні.	Жито усміхнеться.

15 Прочитай вірш Павла Тичини «Сонце і дим». З'єднай стрілочками слова, що римуються.

небеса	рудуватий
патлатий	віконце
іній	звиса
сонце	синій

◆ Випиши з тексту словосполучення, якими автор описує зиму.

.....

.....

◆ Допиши міркування.

Щоб навчитися розуміти мову природи,

.....

.....

16 Продовж висловлювання від імені автора вірша «Дитинство».
У дитинстві ми з хлопцями грали в такі ігри:

.....

.....

17 Заповни таблицю.

Назва твору	«Ким хочеш бути, хлопчику, в житті?»
Жанр	
Про що йдеться
Герої твору	
Головна думка
Мої висновки

◆ Випиши з тексту опорні слова. Вивчи вірш напам'ять.

.....

.....

.....

Перевір себе

Познач правильну відповідь.

- 1 Автором вірша «Рече та стогне Дніпр широкий...» є...
 - Тарас Шевченко
 - Павло Тичина
 - Іван Франко

- 2 Павло Тичина народився...
 - на Черкащині
 - в Галичині
 - на Чернігівщині

- 3 Герої казки Івана Франка «Лисичка-кума» змовилися посадити на полі...
 - капусту
 - картоплю
 - моркву

- 4 Прислів'я «Людей питай, а свій розум май» виражає головну думку твору...
 - «Леся»
 - «Біда навчить»
 - «Лисичка-кума»

- 5 Яке слово є продовженням віршового рядка?
«...І хай у час останній свій про сина спокійно я подумаю: ...»
 - Молодчина!
 - Дитина!
 - Людина!

РОЗПОВІДІ ПРО НАС САМИХ

- 1 З'єднай стрілочками частини речень із байки Езопа «Двоє приятелів і ведмідь».

Друзі пізнаються

і подався своєю дорогою.

Обнюхав його ведмідь

через густий ліс.

Дорога пролягала

в біді.

- 2 Заповни таблицю.

Назва твору	«Зозуля й Півень»
Автор	
Жанр	
Головні герої	
Стосунки між героями
Мораль	

- 3 Напиши побажання головним героям байки Олени Пчілки «Котова наука».

.....

.....

.....

.....

.....

4 Запиши стислі відомості. Заповни таблицю.

Назва твору	«Лисиця, що впала з неба»
Автор	
Жанр	
Головна думка

◆ До кожної дії добери заголовок. Виконай завдання.

Дія перша

◆ Упиши пропущені слова.

Вовк скалічив, пограбував, гнався за, підмовляв піти з ним на вечорниці, погубив

◆ Доведи, що цей твір — казка.

◆ До поданих слів добери синоніми з тексту.

дружити —

незлюбивий —

Дія друга

◆ Допиши речення.

Мені Лисиця, тому що

- ◆ За зразком знайди та прочитай імена дійових осіб п'єси-казки: Ворона, Сірко, Лисиця, Заєць, Чумак, Овечка, Вовк.

Л К А А К В О

И Ч У М В Я Р

С Е С — І О В О

И В О Р — К Ь Н

Ц Я З А Є Ц А

- ◆ Запиши, кому з дійових осіб належать слова.

Слова	Дійові особи
«Ведіть у село розбійницю!»
«Моя Біляночка!..»
«За хвіст її — та в суд».
«Вибач, куме».
«Мій кожух! Мої коралі!»

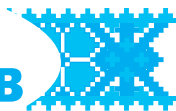
Перевір себе

Познач правильну відповідь.

- 1 Мораль — це...
 - зачин байки
 - повчальний висновок байки
 - кінцівка байки
- 2 У байці «Двоє приятелів і ведмідь» засуджується поведінка...
 - того, хто видерся під самісінький вершечок дерева
 - того, хто прикинувся неживим
 - обох приятелів
- 3 Розумнішим у байці Леоніда Глібова «Зозуля й Півень» є...
 - Півень
 - Зозуля
 - Горобець
- 4 Автором байки «Котова наука» є...
 - Іван Крилов
 - Олена Пчілка
 - Леонід Глібов
- 5 П'єсою-казкою називається твір Нелі Шейко-Медведевої «Лисиця, що впала...»
 - з журавля
 - з неба
 - з хмари

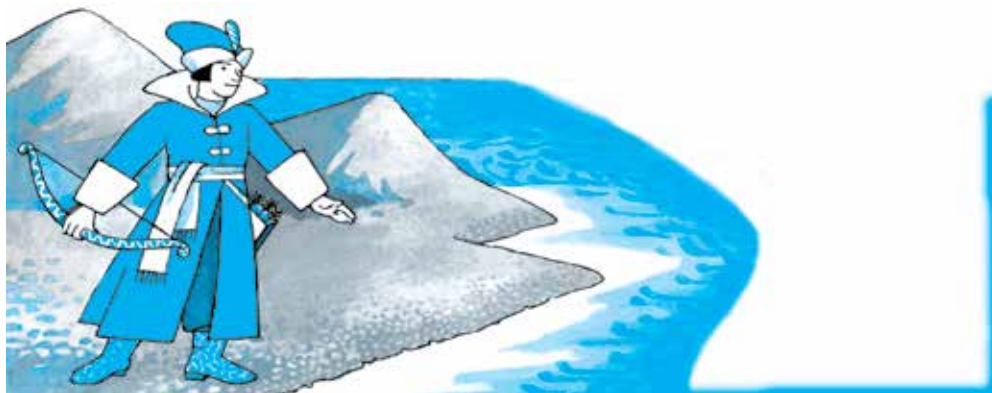

ЛІТЕРАТУРНІ КАЗКИ ЗАРУБІЖНИХ ПИСЬМЕННИКІВ

- 1 Запиши три запитання за змістом твору Ліни Костенко «За-тишно дітям в пазусі казок...».

- 2 Розглянь малюнок до казки Олександра Пушкіна «Казка про царя Салтана...». Який епізод казки він, на твою думку, ілюструє? Домалюй деталі.

- 3 Запиши стислі відомості. Заповни таблицю.

Назва твору	«Гидке каченя»
Автор	
Жанр	
Головна думка

- ◆ Поділи казку на частини. Добери до них заголовки. Підготуй стислий переказ за утвореним планом.

- 4 Запиши стислі відомості. Заповни таблицю.

Назва твору	«Дорога, що нікуди не вела»
Автор	
Жанр	
Головна думка	

- ◆ Розшифруй речення.
 - жнаКо гародо ан тісві диську деве. еН бетра тися-боя відонемих рідог.
 - жніСправ карбис сядістають шели мит дямлю, оц репшими торутью родогу.
- ◆ Підкресли слова, що характеризують Мартіно — головного героя казки.

Настирливий, сміливий, непосидючий, балакучий, ледачий, рішучий, наполегливий, хоробрий, добродушний, безкорисливий, щедрий, відважний, схильний до ризику, упевнений, цілеспрямований, допитливий, хвалькуватий, агресивний, грубий, нечесний, ненадійний, егоїстичний, кмітливий.

Перевір себе

Познач правильну відповідь.

- 1 Автором «Казки про царя Салтана» є...
 - Тарас Шевченко
 - Олександр Пушкін
 - Ганс Крістіан Андерсен

- 2 З якої казки слова: «Добре щире серце не буває ніколи горде»?
 - «Гидке каченя»
 - «Затишно дітям в пазусі казок...»
 - «Дорога, що нікуди не вела»

- 3 Джанні Родарі — видатний...
 - італійський письменник
 - український письменник
 - російський письменник

- 4 Мартіно з казки «Дорога, що нікуди не вела» мав прізвисько...
 - Мудрець
 - Настирливий
 - Вперта Голова

- 5 У казці «Гидке каченя» «прекрасними птахами» автор називає...
 - качок
 - індиків
 - лебедів

ЛЮДИНА ПОЧИНАЄТЬСЯ З ДОБРА

1 Допиши рядок із вірша Любові Забашти.

Хай оживає істина стара:

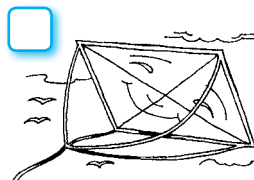
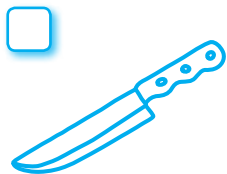
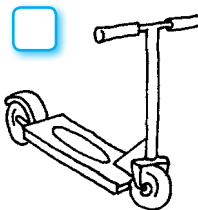
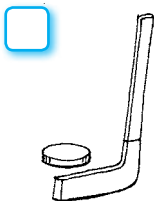
Людина починається

2 Заповни таблицю.

Назва твору	«Мрія»
Автор	
Жанр	
Тема	
Основна думка
Головний герой	
Дії героя
Риси характеру героя
Місце дії	
Пора року	
Моє ставлення до героя

◆ Порівняй зміст вірша з ілюстрацією до нього на с. 157 підручника.

- 3 Прочитай вірш Анатолія Костецького «Спішу додому». Визнач послідовність подій. Пронумеруй малюнки. Закресли «зайвий».

- 4 Доведи, що твір Василя Сухомлинського «Не загубив, а знайшов», — оповідання.

.....

.....

.....

- ◆ Допиши речення.

Найдорожча знахідка —

- 5 Прочитай оповідання Всеволода Нестайка «Шура і Шурко». Напиши стисле міркування за поданим початком.

Я гадаю, що Шура в майбутньому стане справжнім лікарем, тому що

.....

.....

.....

.....

.....
.....
.....

6 Продовж висловлювання.

Мої батьки працюють

А я мрію стати

Тому що

7 Прочитай «Казку про друга» Марії Чумарної. До кожної частини добери заголовок. Виконай завдання.

I частина

◆ Прочитай опис планети Тайн. Якими ти уявляєш цю планету та її жителів? Намалюй.

II частина

◆ Які почуття охопили хлопчика на чужій планеті? Вибери та підкресли потрібні слова. Доведи свою думку.

страх

радість

хвилювання

нудьга

спокій

сум

гордість

образа

любов

III частина

- ◆ За змістом цієї частини склади діалог між хлопчиками. Запиши.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

- 8 Знайди в переліку слів синоніми до прикметника в кожному зі словосполучень: **справжній друг** і **несправжній друг**. Підкресли їх олівцями різного кольору.

Близький, зрадливий, відданий, вірний, ненадійний, нещирий, хороший, постійний, поганий, найкращий, справжній, турботливий, невідвертий.

- 9 Поділися з однокласниками своїми думками.

Друг — це той, хто

Мого кращого друга я ціную за

Справжній друг ніколи не

- 10 Випиши з повчального твору Всеволода Нестайка «Із сміхом треба бути обережним...» поради автора.

.....

11 Заповни таблицю. Підготуйся до порівняльного аналізу творів.

Назва твору	«Мавпині іменини»	«Консультант»
Автор		
Позитивні персонажі		
Негативні персонажі		
Що висміюється		
Головна думка		
Мій висновок		

12 Прочитай прислів'я. Поясни виділені слова. Запиши назву твору, у якому йдеться про ці людські вади.

Не будь **базікою**, більше слухай.

Ледар день гуляє, три — слабий, а на п'ятий — вихідний.

Зазнайство з ніг зіб'є, скромність на ноги поставить.

Брехун собі ворог і людям зло робить.

У КОЖНОГО Є СПІВУЧА ПІР'ІНКА

- 1 Допиши речення за змістом казки Василя Сухомлинського «Співуча пір'інка».

Спів пір'інки порівнюється з

Без пісні не може жити

Чоловік, який виріс з маленького Сергійка, прожив

.....

- 2 Добери синоніми до слів із вірша Ганни Чубач «Найрідніші голоси».

красиві —

мовить —

мати —

- 3 Прочитай вірш Степана Жупанина «Намалюю вітер». Спробуй словесно намалювати вітер.

- 4 Випиши з вірша Ліни Костенко «Якщо не можеш вітер змалювати» прикметники до слів:

Вітер

Тло*

Дуби

Тло (фон) — основний колір, тон, на якому зроблено малюнок.

- ◆ Продовж висловлювання. Запиши.

Тепер я знаю, як намалювати вітер

.....

.....

.....

- 5 Випиши з тексту оповідання Олександра Єфімова «Тут усе є...» прикмети зими.
-
-
-

- ◆ Склади й запиши план оповідання.

План

.....

.....

.....

- 6 Упорядкуй букви й запиши слова. За допомогою стрілочок утвори римовані пари.

ОДЗАВ —

МІВЛО —

ЧМИТЬ —

ЛІДО —

ЧВИТЬ —

ЛІПОТ —

- ◆ Визнач, чи можна цими словами доповнити рядки вірша Емілії Саталкіної «Кожний знає своє діло».

- 7 За змістом оповідання Володимира Рутківського «Як складають вірші» запиши правила описаної гри.
-
-
-

- ◆ Ознайомся з правилами написання вірша.
 1. Визначитися з темою.
 2. Скласти план.
 3. Записати два рядки.
 4. Додати в *риму* (співзвуччя слів, найчастіше розташованих у кінці двох поетичних рядків) ще два рядки, щоб вийшов *чотиривірш* — строфа з чотирьох рядків.
 5. Витримати *ритмічність* — розташування наголошених і ненаголошених складів.
 6. Передати свої почуття.
 7. Зроби акцент на першому й останньому рядках.
- ◆ Поміркуй, чи відповідає цим вимогам вірш, написаний головними героями твору. Доведи свою думку.
- ◆ Склади та напиши чотиривірш.

.....

.....

.....

.....

8 Прочитай твір Миколи Сингаївського «Дощ із краплі починається». Упиши пропущені букви.

Пр○г○н○й м○рщ○й др○м○т○ і р○к○м
 д○в○й р○б○ту. І р○б○ н○вт○мн○,
 вм○л○, х○ч м○л○, та д○бре д○л○.

Перевір себе

Познач правильну відповідь.

- 1 Твір «Мрія» за жанром є...
 - оповіданням
 - казкою
 - віршем

- 2 Автором оповідання «Шура і Шурко» є...
 - Анатолій Костецький
 - Всеволод Нестайко
 - Василь Сухомлинський

- 3 Негативний герой є у творі...
 - «Із сміхом треба бути обережним...»
 - «Співуча пір'їнка»
 - «Мавпині іменини»

- 4 Головного героя вірша «Консультант» автор...
 - підтримує
 - схвалює
 - висміює

- 5 Співрозмовниками у вірші Ганни Чубач «Найрідніші голоси» є...
 - мама й син
 - бабуся й онука
 - мама й донька

ЗМІСТ

Із скарбниці усної народної творчості	1
Що було на початку світу...	7
Сторінками історії України	10
Як не любить той край...	16
Видатні українські письменники	22
Розповіді про нас самих	32
Літературні казки зарубіжних письменників	36
Світ дитинства в літературі	39
У кожного є співуча пір'їнка	44